

Íslandspóstur ohf.
Stórhöfði 29
110 Reykjavík

FORSÆTISRÁÐUNEYTIÐ

Stjórnarráðshúsinu við Lækjartorg 101 Reykjavík
sími: 545 8400 postur@for.is
forsaetisraduneyti.is

Reykjavík 14. maí 2019
Tilv.: FOR18120044/3.5

Efni: Undanþága frá gildissviði upplýsingalaga, Frakt flutningsmiðlun ehf. og Samskipti ehf.

Upplýsingalög, nr. 140/2012, taka til allrar starfsemi stjórnvalda og auk þess til allrar starfsemi lögaðila sem eru að 51% hluta eða meira í eigu hins opinbera, sbr. 1. og 2. mgr. 2. gr. laganna. Þau taka þó ekki til lögaðila, sem sótt hafa um eða fengið opinbera skráningu hlutabréfa samkvæmt lögum um kauphallir, og dótturfélaga þeirra.

Í 3. mgr. 2. gr. upplýsingalaga er kveðið á um að ef starfsemi lögaðila sem fellur undir 2. mgr. 2. gr. laganna sé að nær öllu leyti í samkeppni á markaði geti forsætisráðherra, að fenginni tillögu hlutaðeigandi ráðherra eða sveitarstjórnar og umsögn Samkeppniseftirlitsins, ákveðið að hann skuli ekki falla undir gildissvið laganna eða dregið slíka ákvörðun til baka. Þá er jafnframt kveðið á um að forsætisráðuneytið skuli halda opinbera skrá yfir þá lögaðila sem hafa fengið undanþágu samkvæmt málsgreininni, og skuli undanþága einstakra aðila endurskoðuð á þriggja ára fresti. Ákvörðun um undanþágu samkvæmt málsgreininni tekur gildi við birtingu hennar í B-deild Stjórnartíðinda.

Með bréfi forsætisráðuneytisins, dags. 27. nóvember 2015, var Frakt flutningsmiðlun ehf. og Samskiptum ehf. veitt undanþága frá gildissviði upplýsingalaga. Undanþáguna skyldi endurskoða eigi síðar en 15. desember 2018, sbr. auglýsingu nr. 1107/2015. Með bréfi, dags. 21. desember 2018, lagði samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra til við forsætisráðherra að Frakt flutningsmiðlun ehf. og Samskiptum ehf. yrði veitt áframhaldandi undanþága frá gildissviði upplýsingalaga. Með bréfinu fylgdi afrit erindis Juris f.h. Fraktar flutningsmiðlunar ehf. og Samskipta ehf. til samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra, dags. 30. nóvember 2018, og afrit af umsögn Samkeppniseftirlitsins skv. 3. mgr. 2. gr. upplýsingalaga vegna félaganna tveggja, dags. 18. desember 2018, auk fylgiskjala umsagnarinnar.

Í umsögn Samkeppniseftirlitsins er vísað til fyrri umsagnar stofnunarinnar frá 22. október 2014, þar sem fram kemur það mat að starfsemi Fraktar flutningsmiðlunar ehf. og Samskipta ehf. teljist að öllu leyti vera í samkeppni á markaði. Með hliðsjón af gögnum málsins verði ekki séð að starfsemi félaganna hafi tekið breytingum á síðastliðnum árum. Að því virtu mæli Samkeppniseftirlitið með því að Frakt flutningsmiðlun ehf. og Samskiptum ehf. verði áfram veitt undanþága frá upplýsingalögum skv. 3. mgr. 2. gr. laganna.

Í almennum athugasemdum við frumvarp til upplýsingalaga, nr. 140/2012, kemur fram að gert sé ráð fyrir því nýmæli að upplýsingalögin skuli, auk allrar starfsemi stjórnvalda, taka til allrar starfsemi sem fram fer á vegum einkaréttarlegra lögaðila sem eru í eigu hins opinbera að 51% hluta eða meira. Í þessu felist umtalsverð rýmkun á gildissviði frá þágildandi upplýsingalögum. Að því þurfi þó að gæta

að í þessu felist ekki sjálfkrafa að allar upplýsingar sem þessa lögaðila varða verði aðgengilegar almenningi. Áfram sé byggt á þeirri reglu að vegna samkeppnishagsmuna sé heimilt að undanþiggja ýmsar upplýsingar aðgangsrétti almennings. Undantekning 3. mgr. 2. gr. sé þannig fyrst og fremst til hagræðingar við beitingu laganna.

Í athugasemdum við 2. gr. í greinargerð með frumvarpi til upplýsingalaga segir að undanþáguheimild 3. mgr. 2. gr. verði aðeins beitt ef starfsemi viðkomandi lögaðila sé að nær öllu leyti í samkeppni á markaði. Skilyrði þess að undanþágunni verði beitt séu því í grundvallaratriðum þau að starfsemi viðkomandi aðila geti ekki talist til hefðbundinnar opinberrar starfsemi, svo sem þjónustustarfsemi sem fram fari á grundvelli laga, og að starfsemi hans sé að nær öllu leyti í samkeppni við einkaaðila. Þá er tekið fram að ákvörðun um það hvort tiltekið fyrirtæki geti fallið undir undanþágureglu 3. mgr. 2. gr. verði að byggja á sérstöku mati á starfsemi viðkomandi fyrirtækis og markaðsaðstæðum á því sviði sem það starfar á. Ljóst sé jafnframt að henni verði að beita af mikilli varfærni og er m.a. vísað til þess að skv. 4. tölul. 10. gr. sé heimilt að takmarka rétt almennings til aðgangs að gögnum vegna samkeppnishagsmuna opinberra fyrirtækja og stofnana. Sú undanþága ætti oftast að nægja til að tryggja samkeppnislega hagsmuni fyrirtækja og stofnana sem eru í eigu opinberra aðila. Með 3. mgr. 2. gr. sé á hinn bóginn leitast við að einfalda afmörkun á gildissviði upplýsingalaga gagnvart þeim fyrirtækjum sem einvörðungu, eða að langstærstum hluta, sinna starfsemi sem er í samkeppnisrekstri.

Niðurstaða

Frakt flutningsmiðlun ehf.

Frakt flutningsmiðlun ehf. er að 62% hluta í eigu Íslandspósts ohf., sem er opinbert hlutafélag í eigu ríkisins. Samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum starfar Frakt flutningsmiðlun ehf. eingöngu á samkeppnismarkaði, þ.e. í samkeppni við aðra einkaaðila, en starfsemi fyrirtækisins felst aðallega í flutningum milli landa, nánar tiltekið flugfrakt og lausavörusendingum í sjófrakt, ásamt tengdri þjónustu, s.s. tollskjalagerð, vörudreifingu og ráðgjöf. Samkvæmt samþykktum félagsins er tilgangur þess skilgreindur sem flutningsmiðlun til og frá landinu, hraðflutningaþjónusta, rekstur fasteigna, lánastarfsemi og annað sem tengist starfseminni.

Frakt flutningsmiðlun ehf. hefur ekki verið falið að taka stjórnvaldsákvæðanir eða sinna þjónustu sem kveðið er á um í lögum að stjórnvald skuli sinna eða sem telst vera liður í opinberu hlutverki stjórnvalds, sbr. 3. gr. upplýsingalaga. Starfsemi félagsins er þannig einkaréttarlegs eðlis og samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum stundar félagið ekki starfsemi sem talist getur til hefðbundinnar opinberrar starfsemi þrátt fyrir að vera að meirihluta í eigu íslenska ríkisins í gegnum móðurfélag sitt Íslandspóst ohf. Í umsögn Samkeppniseftirlitsins kemur fram að ef félaginu væri skylt að hlíta reglum upplýsingalaga um aðgengi almennings að upplýsingum telji stofnunin hættu á því að skapast myndi ójafnræði í upplýsingamiðlun á samkeppnismarkaði sem óheppilegt væri í samkeppni. Þá kemur fram það álit stofnunarinnar að starfsemi Fraktar flutningsmiðlunar ehf. teljist að öllu leyti vera í samkeppni á markaði.

Samskipti ehf.

Samskipti ehf. eru alfarið í eigu Íslandspósts ohf., sem er opinbert hlutafélag í eigu ríkisins. Samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum starfa Samskipti ehf. eingöngu á samkeppnismarkaði, þ.e. í samkeppni við aðra einkaaðila, en starfsemi félagsins felst aðallega í ljósritun, stafrænni prentun, meðferð skjala og annarri sérhæfðri þjónustu við einstaklinga, hönnuði og rekstraraðila. Samkvæmt samþykktum félagsins er tilgangur þess skilgreindur sem rekstur prentsmiðju, bókbandsstofu og plasthúðunarþjónustu og skyld starfsemi.

Samskiptum ehf. hefur ekki verið falið að taka stjórnvaldsákvæðanir eða sinna þjónustu sem kveðið er á um í lögum að stjórnvald skuli sinna eða sem telst vera liður í opinberu hlutverki stjórnvalds, sbr. 3. gr. upplýsingalaga. Starfsemi félagsins er þannig einkaréttarlegs eðlis og samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum stundar félagið ekki starfsemi sem talist getur til hefðbundinnar opinberrar starfsemi þrátt fyrir að vera í eigu íslenska ríkisins í gegnum móðurfélag sitt Íslandspóst ohf. Í umsögn

Samkeppniseftirlitsins kemur fram að ef félaginu væri skylt að hlíta reglum upplýsingalaga um aðgengi almennings að upplýsingum telji stofnunin hættu á því að skapast myndi ójafnræði í upplýsingamiðlun á samkeppnismarkaði sem óheppilegt væri í samkeppni. Þá kemur fram það álit stofnunarinnar að starfsemi Samskipta ehf. teljist að öllu leyti vera í samkeppni á markaði.

Að öllu framangreindu virtu hefur forsætisráðherra ákveðið að Frakt flutningsmiðlun ehf. og Samskipti ehf. skuli ekki falla undir gildissvið upplýsingalaga, nr. 140/2012. Undanþágan skal endurskoðuð eigi síðar en 15. desember 2021.

Fyrir hönd ráðherra

Páll Þórhallsson

Egill Pétursson

Ljósrit: Juris (Andri Árnason, lögmaður) og Samkeppniseftirlitið.
Samrit: Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið.